

schreven oostelijke Rottetak achter de Pannekoekstraat als de oude 'natuurlijke vest zonder wal of muur' ⁶³). Aan de hand van een acte van 16 oktober 1476 toonde Hazewinkel aan dat Van Ravesteyn ernaast was ⁶⁴): met de 'oude vest' achter het Predikherenklooster moet het tracé Goudsesingel bedoeld zijn. Hoek stelde tenslotte vast dat de plaats van de veertiende eeuwse vest teruggevonden is achter de Pannekoekstraat ongeveer daar waar nu de Mariniersweg loopt ⁶⁵). Hier lag de Vogelenzang; Meertens wijst er in zijn boek over Middeleeuwse straatnaamgeving op dat een Vogelenzang meestal een aan de rand van de stad gelegen buurt was ⁶⁶). Wanneer de oorspronkelijke Oostvest daar gelegen heeft, zou het oostelijk stadsgebied oorspronkelijk wel niet buiten het stadsgebied maar wel buiten de vest gelegen hebben. Zouden er meerdere 'oude vesten' geweest zijn? . . .

Bij privilege van 8 mei 1358 had de ruwaard Albrecht van Beieren aan de Rotterdammers het recht gegeven een gracht te graven om hun stad en daarvoor haar vrijheid vergroot met een deel van het Roodezand ⁶⁷). Dat deel, waarin ook Bulgersteyn lag, werd daartoe afgestaan door Willem van den Wateringhe en diens vrouw Janna van Teylingen, dochter van Agniese Bokel. Aan de westzijde van de stad kon toen de Coolvest gegraven worden. Uit het feit dat in 1358 alleen het Roodezand toegevoegd is aan het stadsgebied, kan afgeleid worden dat Fruins mening dat Agniese Bokel in 1340 nog een deel van het westelijk ambacht Rotterdam behouden zou hebben, onjuist is. Het pleit daarentegen voor de juistheid van Van Ravesteyn's en Jansma's stelling dat de grens van 1340 eenvoudig de grens met het Roodezand was.

Het stadscharter van 1340 had als zuidgrens van de stadsvrijheid een lijn vastgesteld 50 gaarden bezuiden de dijk (Hoogstraat); dat betekende dat een deel van de waard voor de stad (het nieuwe land) en de buitendijksloot tussen de dijk en de waard, die als vest en haven fungeerde (Steiger-Groenendaal), binnen het stadsgebied gerekend werden. De waard werd verticaal door midden gesneden door het uitstromende water van de Binnenrotte – de latere Oudehaven ⁶⁸): ten westen daarvan lag het Westnieuwland, ten oosten het Oostnieuwland, die in de veertiende eeuw al door kaden tegen het water beveiligd en door schippers, vissers en rietsnijders bewoond waren. In een